

ПОЛИТИКА ONLINE

Najstariji dnevni list na Balkanu.
Prvi broj izašao 25. I 1904.
Osniva Vladislav Ribnikar.

Film

Kubisti ki mozaik istine

Nisam stru njak za istoriju, ali je injenica da su bila dva talasa etni kog iš enja egejskih Makedonaca – posle Prvog svetskog rata i posle gra anskog rata u Gr koj. To je tragedija za koju treba da se zna – kaže Mil o Man evski o „Senkama“

Mil o Man evski

PREMIJERA

Posle svetske premijere na prošlogodišnjem filmskom festivalu u Torontu i beogradske na 36. Festu, drama „Senke” – novo delo nagra ivanog makedonskog reditelja Mil a Man evskog, bez velike pompe i kampanje prikazuje se i u srpskim bioskopima.

Za igrani debi „Pre kiše” sa Radetom Šerbedžijom u glavnoj ulozi Man evski je nagra en venecijanskim „Zlatnim lavom”, a ovo delo osvojilo je pregršt nagrada me u kojima i nominaciju za nagradu „Oskar” za najbolji strani film. Po etkom ove decenije Man evski je realizovao film „Prašina” u kom je glavnu ulogu tuma io ameri kiglumac Džozef Fajns. Kao i u prethodnim filmovima, i u „Senkama” Man evski se vra a Balkanu i svojimkorenima.

– „Senke” jesu stilski nastavak filmova „Pre kiše” i „Prašina”. Opet imam usamljenika koji je okruženhalapljivim ljudima. Motofilma je stih Džonija Štuli a iz dana „Azre”: „A oko nas sve neki gladniljudi”. Dakle, ljubavna pri ai tragi an kraj.Film je vizuelno nabijen iujedinjava u sebiklasi no i savremeno, kao u platnima Roberta Raušenberga ili JozefaBojsa. Pišem i snimam ono štomi izlazi iz duše. Mislim da je kalkulacija pogubna za umetnost, zato Holivud proizvodi sintetiku bez ukusa – ocenio je Man evski u razgovoru za „Politiku” tokom 36. Festa.

Radnja filma „Senke” dešava se u Skoplju u današnje vreme, a žanrovski je kombinacija horora, savremene drame i ljubavne priče, sa elementima narodne i verske tradicije i istorijskih događaja. Glavni lik, mladi lekar, posle doživljene saobraćajne nesreće počinje da sreće osobe odnosno duhove, koje samo on vidi, a ispostavlja se da su to prognani egejski Makedonci.

– Nisam stručenjak za istoriju, ali je činjenica je da su bila dva talasa etničkog iščupanja egejskih Makedonaca – posle Prvog svetskog rata i posle Drugog svetskog rata u Grčkoj. To je tragedija za koju treba da se zna, da se ne bi ponovila – smatra reditelj.

Povodom osnovne teme – upokojenja duša preminulih, a nesahranjenih ljudi – autor objašnjava da je film kao medij veoma pogodan za obrađivanje i razbijanje arhetipova. Man evski dodaje da mu je bilo interesantno da te starinske obrasce, koje neki zovu „bapske priče”, predstavi u novoj konstelaciji.

Man evski voli da gleda filmove koji ga plaše, ali ne glasnom muzikom i specijalnim efektima, nego na dublji način, naracijom, atmosferom i osećajem koji ostane u sećanju i posle projekcije.

– Fragmentiranu naraciju koristim zbog ljubavi prema strukturalizmu i konceptualizmu u avangardnom filmu. Narativni film mi je, ipak, malo sumnjiv kao umetnost: više je to cirkus i vodvilj, nego umetnost. Da priča ne bi bila dosadna, fragmentiram je kao kubističku sliku. To daje i bolju perspektivu, bolje je gledati u isto vreme sa više strana. „Senke” nisu tako fragmentiran film kao „Pre kiše” ili „Prašina”, jer priča to ne zahteva, ali je opet u pitanju sastavljanje istine od raznih parčeta. Uostalom, svaki film je u suštini triler. Uvek dobijamo deliće istine, pa ih sastavljamo u jedan velikimozajk.

Mil o Man evski ne snima nešto i ne krije da pravi duge pauze između snimanja svojih filmova zato što je njegov stil rada filigranski.

– U radu na filmu su najvažnije pripreme, a na ovim našim prostorima se, nažalost, potcenjujete profesionalni segment. Nada nije kategorija kojoj je mesto u filmu. Svet treba da bude isplanirano, kako bi se napravio prostor da se dese spontane stvari. Lično, najviše volim pisanje, probe s glumcima i montažu. Želim da učestvujem u svakoj fazi stvaranja filma i ne želim da obavim posao na industrijski način. Ne volim prikupljanje sredstava za film, jer tada otvarate vrata svom životaljudima koji imaju moralne stavove amebe, kao i snimanje, kada, ako ste odgovorni, postajete rob cirkusa tehnologije, finansija i tuđih sujeta – objašnjava Man evski koji živi na relaciji Skoplje – Njujork. Na Balkanu, kaže, crpi inspiraciju, a sa druge strane Atlantika, predaje na katedri za režiju na poslediplomskim studijama Univerziteta u Njujorku, na akademiji na kojoj su diplomirali: Martin Skorseze, Oliver Stoun, braća Džozel i Itan Koen, Ang Li ili Spajk Li.

– Svoje studente učim da je režija mogućnost da iskreno ponudite deo sebe dok priča teče. U suštini, svi mi smo pripovedači i priča, neki savremeni guslari ili Homerovi. Priča je važna, zbog nje se zakačimo za film. Ali mislim da nam se film dopadne ili ne zbog

onoga što je izme u redova, zbog neke energije koju autor nudi, dakle, kao da ste proveli dva sata u društvu sa Fazbinderom, Soloncem ili Bergmanom.

Ivan Aran elovi

[objavljeno: 19/04/2008]